

Vertrouwelijke Nota
Gevolgen van niet ontpolderen Hedwigepolder

1. Samenvatting

Het moneteriseren van de risico's voor Vlaanderen van het niet ontpolderen van Hedwigepolder levert een bedrag op tussen 764.5M€ en 785.5M€. Dergelijke inschatting houdt uiteraard beperkingen in. Enerzijds toont de analyse aan dat de effectieve kosten van het niet-realiseren veel hoger kunnen uitvallen dan de genoemde bedragen. Anderzijds is de kans uiteraard klein dat alle risico's zich effectief zullen voordoen. Daarom blijft het bedrag van 250M€ nog steeds een realistisch uitgangspunt.

Tabel 1: Overzicht kosten voor Vlaanderen niet-realiseren Hedwigepolder

	Jaarlijkse kosten (miljoen Euro)	Totale kosten (miljoen Euro)
Directe kosten Sigmaplan	/	54 – 75
Kosten vertraagde realisatie Sigmaplan	10	100
Scheldeverdieping	/	72,5
Onderhoudswerken Westerschelde		199
Ontwikkeling Haven Antwerpen	1, 55 per ha voor ruimte binnen haven	93
		246
Totaal		764.5 -785.5

2. Gemonetariseerde risico's

a. Sigma

i. Indien definitief beslist zou worden om de Hedwigepolder niet te ontpolderen, dan brengt dat een aantal directe gevolgen voor Vlaanderen met zich mee wat betreft:

1. de aanleg van een nieuwe dijk,
(zie rapport Deltares)	15 M€
2. vergunningen, (verwaarloosbare kost)	
3. oppervlakteverlies natuurontwikkeling Prosperpolder (30 ha),
(Zie rapport Deltares: Alternatieven geraamd op 0,4 – 1,1M€/ha)	12 – 33M€
4. wijziging grondbalans
(momenteel niet gemonetariseerd)	
5. instandhoudingsdoelstellingen (IHD's).
(momenteel niet gemonetariseerd)	
6. Kosten die Vlaanderen nu reeds gedaan heeft:	27 M€
Totaal:	54 – 75M€

ii. Een alternatief voor HP zou een verlies van draagvlak voor gelijkaardige processen betekenen. Dit heeft ook gevolgen voor de algemene Sigmaprojecten. Wijzigingen in Nederland wat betreft de Hedwigepolder zullen ongetwijfeld ook in Vlaanderen opnieuw stemmen doen opgaan voor het herzien van het geactualiseerd Sigmaplan in Vlaanderen. Dit brengt extra inspanningen met zich mee qua toelichting en studie.

Daarnaast is een domino-effect niet ondenkbaar, waarbij niet kan uitgesloten worden dat tegenstanders bijvoorbeeld juridische procedures gaan voeren die op Vlaamse projecten kunnen wegen en kosten, vertraging of afstel meebrengen met schade tot gevolg. De risico's die het verlies van draagvlak en de mogelijke bijhorende vertraging met zich meebrengt, zijn onaanvaardbaar hoog. Ze worden als volgt gemonetariseerd:

De berekening wordt gebaseerd op de gegevens uit de rapporten van de MKBA opgesteld i.h.v. de actualisatie van het Sigmaplan. De basis voor het berekenen van de baten van het Sigmaplan ligt in de vermeden risico's.

In een worst case scenario zou het Sigmaplan "besmet" kunnen worden met dezelfde problemen als in Nederland. Het alternatief van Staatssecretaris Bleker zou voltooid worden in 2020, 10 jaar later dan afgesproken in de Ontwikkelingsschets. Indien we dergelijke vertraging doortrekken naar het Sigmaplan betekent dit dat er **per jaar uitstel circa 10M€** risico niet kan vermeden worden, wat resulteert in circa **100M€** schade die had kunnen vermeden worden.

Dit scenario houdt geen rekening met de mogelijkheid dat het Sigmaplan niet integraal zou uitgevoerd kunnen worden, waardoor een sub-optimaal resultaat bereikt zou worden. Dit scenario houdt eveneens geen rekening met de mogelijkheid dat zich tijdens de periode van vertraging een calamiteit zou voordoen die zich zonder vertraging, en dus met een hoger veiligheidsniveau, niet zou voordoen. Een dergelijke calamiteit zou een aanzienlijke schade kunnen veroorzaken, die een veelvoud bedraagt van bovenvermeld bedrag. Bij een T500 is er bijvoorbeeld een schade van circa **440M€** te verwachten. Deze schade neemt onder invloed van een stijgende zeespiegel bovendien stelselmatig toe.

Ter hoogte van de Hedwigepolder en de Prosperpolder langsheen de Westerschelde is een nieuwe primaire waterkering ontworpen volgens de strengste normen die zowel in Vlaanderen als in Nederland gangbaar zijn. Op Vlaams grondgebied, in de Prosperpolder, is die nieuwe primaire waterkering reeds in aanbouw. Zolang deze nieuwe primaire waterkering op Nederlands grondgebied niet wordt vervolledigd, blijft lokaal de kans op calamiteiten zowel in Vlaanderen als in Nederland (dijkring 32) ontoelaatbaar hoog. Een dergelijke calamiteit zou eveneens een aanzienlijke schade kunnen veroorzaken.

b. Verdieping Westerschelde

De onzekerheid omtrent de integrale uitvoering van de Scheldeverdragen, en dan met name de uitvoering van het natuurluik in Nederland, heeft ertoe geleid dat de Nederlandse natuurverenigingen de Scheldeverdieping aangevochten hebben voor de Nederlandse Raad van State. Deze procedureslag, die gestaakt werd omwille van de belofte dat zowel de Hedwigepolder als de Prosperpolder zouden ontpolderd worden, heeft geleid tot één jaar vertraging in de uitvoering van de verdiepingswerkzaamheden. De kosten die gepaard gingen met deze vertraging, worden geraamd op **72,5 M€**. Deze raming is gebaseerd op het gemiddeld verlies van één jaar baten zoals berekend in de MKBA Scheldeverdieping.

c. Risico m.b.t. verlenging onderhoudsvergunningen verdiepte vaargeul

Hoewel er geen rechtstreekse juridische link is tussen de Scheldeverdieping en de Hedwigepolder, houdt een nieuwe procedureslag -met de bijhorende rechtsonzekerheid- ernstige risico's in voor Vlaanderen.

De aanlegbaggerwerken in de Westerschelde zijn achter de rug, maar zij vormen slechts de eerste fase in een continu bagger- en stortproces. Het intensief onderhoudsbaggerwerk maakt deel uit van de in 2009 verleende vergunningen (lopend tot eind 2014). Voor het gewone onderhoudsbaggerwerk is nadien een nieuwe vergunning nodig. Zonder onderhoudsbaggerwerk om de Schelde op diepte te houden, verliezen de aanlegwerkzaamheden snel hun effect.

De bijkomende onzekerheid over het natuurherstel in Nederland en de wijze waarop dit zal gerealiseerd worden, zorgt voor druk op de relaties met de natuurverenigingen. Dit kan een hypotheek leggen op toekomstige projecten in de rivier, maar ook een risico vormen voor het onderhoud van de vaarweg in de toekomst. Het is namelijk niet uitgesloten dat de natuurverenigingen de nieuwe onderhoudsvergunningen zullen aanvechten indien in 2014 geen duidelijkheid zou bestaan over het natuurherstel. Deze potentiële procedures brengen onaanvaardbare risico's met zich mee die moeilijk te monetariseren zijn. Een realistische inschatting wordt bekomen door de baten van de verdieping hiervoor te hanteren. De proceduretijd voor de Nederlandse Raad van State bedraagt ongeveer twee jaar.

Het verlies aan baten ten gevolge van het feit dat geen gebruik kan gemaakt worden van de verdiepte vaargeul zou in de periode 2015-2016 **199 mln €** bedragen, afhankelijk van de economische groei. Dit bedrag kan echter veel hoger oplopen indien de potentiële imagoschade in rekening wordt gebracht. Concreet gaat het over het risico dat de perceptie ontstaat dat de toegang naar Antwerpen niet ten allen tijde kan gewaarborgd worden, waardoor een long-term commitment met de Antwerpse Haven niet mogelijk is. Een dergelijke imago-afbreuk zou de bestaande trafiek aantasten.

d. Risico afbakening en benutting economische ruimte haven van Antwerpen

De Vlaamse ambities m.b.t. het strategisch plan voor de haven van Antwerpen worden gehypothekeerd.

De estuariene inrichting van Prosperpolder wordt zonder Hedwigepolder m.n. een “stand alone”-project, met, noodgedwongen, een bijkomende Sigmadijk op de grens. Deze dijk, die naar alle waarschijnlijkheid op Vlaams grondgebied gebouwd zal moeten worden, zou voor aanzienlijke bijkomende kosten zorgen, en daarenboven voor een verlies aan natuuroppervlakte en schaalvoordelen.

Dit verlies aan kwantiteit en kwaliteit bedreigt de gunstige staat van instandhouding die het strategisch plan wenst te verwezenlijken. Het Nederlandse voornemen kan dus bijkomende Vlaamse inspanningen noodzakelijk maken.

De bouw van een bijkomende Sigmadijk, met een verlies van 30 ha, kan verstrekkende gevolgen hebben op de grondbalans op het Linkeroevergebied. Indien 30 ha moet gevonden worden binnen de potentiële economische ruimte van de haven, dan kan dit verlies zelfs oplopen tot **1,55 mln euro** per ha per jaar. Dit verlies heeft betrekking op het verlies aan directe toegevoegde waarde doordat de ruimte tijdelijk of definitief niet meer ontwikkeld kan worden voor economische doeleinden. Bij een vertraging met 2 jaar bedraagt de totale schade **circa 93 mln euro**.

Niet alleen het verlies aan ruimte, maar ook het oplopen van vertraging bij de ontwikkeling en de afbakening van de Haven van Antwerpen en het stagneren van de economische ontwikkeling is een reëel risico, in het bijzonder in de periode 2013-2014. Het verlies aan directe toegevoegde waarde door de vertraging in deze periode wordt geraamd op **246 mln euro**. Het totaal verlies aan toegevoegde waarde, direct en indirect, voor de Antwerpse haven en de Vlaamse economie kan zelfs oplopen tot **480 mln euro**.

De vertraging kan echter veel groter worden. De kans is reëel dat de zoektocht naar een alternatief gebied zeer moeilijk zal zijn. Ook de te doorlopen procedures zullen tijd vragen; procedures die voor Prosperpolder reeds doorlopen zijn. De vertraging kan dus makkelijk met vele jaren uitlopen.

e. Kosten alternatief

Het Nederlandse kabinet stelt voor het natuurherstel in drie fasen te realiseren:

- Fase 1: Buitendijks aanleg van laagdynamisch slik op een aantal locaties in de Westerschelde
- Fase 2: Ontpoldering van WCT-compensatiegebied
- Fase 3: Keuze uit verschillende maatregelen waaronder eventueel aanvullende buitendijkse maatregelen als nader onderzoek te zijner tijd aantoont dat daar mogelijkheden voor zijn of binnendijkse maatregelen op nog nader te bepalen locaties.

De eerste fase, die op relatief korte termijn gerealiseerd zou worden, houdt een aantal risico's in die op dit moment niet gemonetariseerd zijn, maar die, uitgaande van de analyse van Deltares, een significante impact hebben.

Het rapport Deltares noemt volgende risico's die een effect hebben op elementen die voor Vlaanderen van direct belang zijn:

- Behoud meergeulenstelsel

“Voor alle locaties is inpassings- en inrichtingsonderzoek nodig (bijvoorbeeld naar het behoud van het meergeulenstelsel bij de locatie Appelzak), inclusief een natuurtoets. Verwacht wordt dat na dit onderzoek de realisatie dichter bij de ondergrens dan bij de bovengrens zal uitkomen.” (pg 7)

Het behoud van het meergeulenstelsel is cruciaal vanuit het oogpunt van het behoud van de natuurwaarden van het estuarium. Ook voor de beheersbaarheid van de baggerwerken ten behoeve van de toegankelijkheid, is het behoud van het meergeulenstelsel echter noodzakelijk. Een aantasting van het meergeulenstelsel zou leiden tot hogere kosten voor het onderhoud van de vaargeul.

- Impact op scheepvaart

De risico's omtrent de buitendijkse maatregelen die door Deltares worden omschreven, zijn vaak gelinkt aan risico's voor de scheepvaart omwille van dwarsstromingen die wellicht zullen optreden. Bijvoorbeeld voor de Appelzak, die ter hoogte van de Bocht van Bath ligt, is dit risico reëel. Daarenboven noemt het rapport het risico ook bestaande dat dit project zal leiden tot erosie van het Saeftinghe schor (zie pg 43 – 44).

Het spreekt voor zich dat risico's voor de scheepvaart nadelig zijn voor Vlaanderen.

